

Sygn. akt I C 410/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 października 2016 roku

Sąd Okręgowy w Częstochowie I Wydział Cywilny

w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Jacek Włodarczyk

Protokolant: Magdalena Adamus

po rozpoznaniu w dniu 3 października 2016 roku w Częstochowie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) spółka z o.o. w W.

przeciwko pozwanej A. Z.

o zapłatę

orzeka:

1. zasądza od pozwanej A. Z. na rzecz powódki (...) spółki z o.o. w W. kwotę 76.000 zł (siedemdziesiąt sześć tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 2 listopada 2013r do dnia 22 grudnia 2014r w wysokości 13% w stosunku rocznym, od dnia 23 grudnia 2014r do dnia 31 grudnia 2015r w wysokości 8% w stosunku rocznym, oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016r w wysokości 7 % w stosunku rocznym i kolejnymi ustawowymi odsetkami za opóźnienie w razie zmiany ich wysokości do dnia zapłaty;
2. zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 3.617 zł (trzy tysiące sześćset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu;
3. nakazuje pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w C. kwotę 2764,09 zł (dwa tysiące siedemset sześćdziesiąt cztery złote dziewięć groszy) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

Sygnatura akt I C 410/14

UZASADNIENIE

Powód (...) spółka z o.o. w S. (w toku procesu doszło do zmiany nazwy i siedziby spółki na (...) spółka z o.o. w W. –k. 442), w pozwie z dnia 21.08.2014r, wniosła o zasądzenie od pozwanej A. Z. kwoty 76.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 2.11.2013r i kosztami procesu wg norm przepisanych. W uzasadnieniu powód wskazał, że J. Z. (1) – mąż pozwanej, jest dłużnikiem powoda. Wysokość długu to 75.000 zł należności głównych plus odsetki. W toku egzekucji prowadzonej przeciwko J. Z. (1) ustalono, że darował on w okresie między kwietniem a wrześniem 2009r pozwanej A. Z. lokal mieszkalny, samochody oraz motocykl. Powód wniósł przeciwko A. Z. pozew o uznanie tych czynności za bezskuteczne i uzyskał tej treści wyrok w dniu 27.04.2012r. W toku postępowania ze skargi pauliańskiej ustalono, że pozwana zbyła lokal mieszkalny, samochody i motocykl. Pozwana w wyniku zbycia tych rzeczy uzyskała przysporzenie majątkowe w wysokości ok. 145.000 zł. Pozwana wyzbyła się tych rzeczy w drodze czynności prawnych odpłatnych. Nie jest możliwe wykazanie przez powoda, że nabywcy rzeczy wiedzieli o okolicznościach decydujących o uznaniu czynności za bezskuteczną. Pozwana wyzbywając się tych rzeczy wiedziała, że działa z pokrzywdzeniem

wierzyciela, oraz jej celem było udaremnienie egzekucji. Pozwana wiedziała bowiem o długach męża i o tym, że wszczęto przeciwko niemu postępowania egzekucyjne w celu zabezpieczenia wierzytelności. W tej sytuacji faktycznej pozwana wyzbywając się w/w ruchomości i lokalu mieszkalnego powinna zwrócić powodowi korzyść, którą uzyskała, poprzez stosowanie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu. Wg drugiego poglądu pozwana dopuściła się deliktu i ponosi odpowiedzialność odszkodowawczą wobec powoda.

W toku postępowania powód odnosząc się do twierdzeń pozwanej wskazał, że podziela pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w uchwale z dnia 24.02.2011r, III CZP 132/10, zgodnie z którym odpowiedzialność osoby trzeciej, która wyzbyła się przedmiotu czynności prawnej, może wynikać wobec wierzyciela z art. 415 kc lub 409 kc. Fakt działania przez pozwaną w sposób zawiniony oraz na szkodę powoda potwierdza porównanie dat darowizn i sprzedaży przez pozwaną ich przedmiotu. Daty te (sprzedaży), są powiązane ze złożeniem przez powoda wniosku o zabezpieczenie roszczenia (październik 2009r). Pozwana wyzbyła się ruchomości i lokalu mieszkalnego w listopadzie i grudniu 2009r. Zarzut przedawnienia jest bezzasadny, ponieważ termin przedawnienia powinien być liczony od uprawomocnienia się wyroku ze skargi paulińskiej. Niezasadne jest stanowisko pozwanej, że nie uzyskała przysporzenia majątkowego na skutek sprzedaży rzeczy. Obronę pozwanej oceniał już sąd w sprawie ze skargi paulińskiej wskazując, że udzielanie przez pozwaną pożyczek mężowi, regulowanie jego długów jest niewiarygodne. Pozwana przecież twierdziła, że J. Z. (1) nie płacił alimentów. Pozwana miała pożyczać pieniądze J. Z. (1), który nie płacił alimentów, pozwana sprzedawała ruchomości darowane przez męża, ale w sprawach sądowych twierdziła, że jest bezmajątna. Powód potwierdził dokonanie dwóch cesji wierzytelności , przy czym doszło też do cesji zwrotnej. Zadłużenie J. Z. (1) jest więc znacznie wyższe niż kwota dochodzona w pozwie.

Pozwana A. Z. wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu wg norm przepisanych. Pozwana powołała się na poglądy doktryny i orzecznictwa, wedle których wierzyciel, jeśli osoba trzecia, która nabyła od dłużnika własność rzeczy, wyzbyła się ich, może dochodzić zaspokojenia wyłącznie z tych rzeczy, realizując swe roszczenia względem „osoby czwartej”, a gdyby to nie było możliwe, nie uzyska zaspokojenia. Pozwana wskazała także, że odpowiedzialność z tytułu deliktu lub bezpodstawnego wzbogacenia może mieć miejsce tylko wówczas, gdy do zbycia rzeczy dojdzie w czasie po wytoczeniu skargi paulińskiej. W tej zaś sprawie pozwana zbyła rzeczy przed pozwaniem jej o uznanie ze bezskuteczne umów darowizny. Pozwana podniosła zarzut przedawnienia roszczenia. Powód dochodzi go w związku z działalnością gospodarczą, zatem powinien wnieść pozew w ciągu 3 lat. Termin ten powinien być liczony od października 2010r, ponieważ wtedy powód dowiedział się o zbyciu rzeczy przez pozwaną. Pozwana podniosła brak uzyskania przysporzenia, a to z tej przyczyny, że motocykl i dwa samochody były obciążone kredytami i pozwana na poczet zadłużenia zapłaciła około 15.202,06 zł. Pozwana przekazała też J. Z. (1) 35.000 zł. by spłacił zadłużenie wobec (...), ponadto udzielała mu pożyczek, których nie zwrócił i darowizny były tylko formą ich spłaty. Wskazała też, że wierzytelność powoda była przedmiotem cesji i możliwe, że w chwili obecnej nie przysługuje powodowi. Egzekucja przeciwko J. Z. (1) jest skuteczna. Nie wykazano, aby pozwana dopuściła się deliktu i świadomie , ze swej winy wyrządziła szkodę powodowi, skoro sprzedała rzeczy na pół roku przed wytoczeniem powództwa ze skargi paulińskiej.

1. Ustalenia faktyczne.

W dniu 15.09.2009r Sąd Rejonowy w C. w sprawie VIII GC (...)zasądził od J. Z. (1) na rzecz spółki z o.o. (...) kwotę 75.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 19.01.2008r do dnia zapłaty. Wyrok ten uprawomocnił się 31.05.2010r.

(dowód: kopie wyroku SR w C. z dnia 15.09.2009r i SO w C. z 31.05.2010r –k. 27-28).

W dniu 27.10.2009r wierzyciel spółka z o.o. (...) wniosła do komornika wniosek o zabezpieczenie należności pieniężnych wynikających z nieprawomocnego wyroku, między innymi poprzez zajęcie lokalu mieszkalnego i ruchomości w postaci samochodów i motocykla. Wniosek o wszczęcie właściwej egzekucji złożono 25.06.2010r. W toku egzekucji ustalono, że dłużnik J. Z. (1) wyzbył się na podstawie umów darowizny na rzecz pozwanej lokalu mieszkalnego oraz dwóch samochodów i motocykla.

(dowód: wnioski do komornika –k. 29-33, pisma komornika –k. 34-36)

W dniu 7.04.2009r J. Z. (1) umową darowizny zawartą w formie aktu notarialnego, darował pozwanej (żonie) spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego położonego w P. przy ulicy (...). Wartość przedmiotu darowizny oceniono na 60.000 zł. W dniu 14.09.2009r J. Z. (1) darował pozwanej własność samochodu osobowego marki L. , wskazując jego wartość na 50.000 zł. W dniu 2.11.2009r darował pozwanej własność samochodu osobowego marki S., którego wartość określono na 30.000 zł. W dniu 14.09.2009r darował pozwanej własność motocykla marki Y. , którego wartość określono na 28.000 zł. Lokal mieszkalny pozwana sprzedała w dniu 8.12.2009r za cenę 60.000 zł . Samochód marki L. pozwana sprzedała w dniu 17.11.2009r za cenę 50.000 zł. Samochód marki S. został sprzedany w dniu 30.11.2009r za cenę 20.000 zł, tego samego dnia sprzedano motocykl marki Y. za cenę 15.000 zł.

(dowód: umowa darowizny z 7.04.2009r –k. 42- 44, umowa darowizny z 14.09.2009r –k. 45-46, 49-50, umowa darowizny z 2.11.2009r –k. 47-48, umowa sprzedaży lokalu mieszkalnego z dnia 8.12.2009r –k. 76-78, umowa sprzedaży z dnia 17.11.2009r –k. 79, umowa sprzedaży z dnia 30.10.2009r –k.81, 83).

W dniu 26.08.2010r powód wniósł przeciwko pozwanej do SO w Częstochowie pozew o uznanie za bezskuteczne w stosunku do niego czynności w postaci darowizn dokonanych na jej rzecz przez jej męża: lokalu mieszkalnego, dwóch samochodów i motocykla.

(dowód: odpis pozwu w sprawie skargi paulińskiej –k. 37- 41)

Sąd Okręgowy w C. wyrokiem z dnia 27.04.2012r w sprawie I C (...), uznał za bezskuteczne w stosunku do spółki z o.o. (...) czynności prawne w postaci umów darowizny zawartych przez J. Z. (1) z pozwaną, których przedmiotem były własnościowe spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego, własność dwóch samochodów i motocykla w celu ochrony wierzytelności powoda wynikającej z wyroku w sprawie VIII GC (...). W uzasadnieniu sąd wskazał między innymi, że pozwana zeznała nieprawdę twierdząc, że otrzymane darowizny stanowiły formę zwrotu pożyczek, których udzieliła mężowi. Sąd Apelacyjny w K. oddalił apelację od tego wyroku w dniu 20.06.2013r. Wskazał w uzasadnieniu, że osoba trzecia, która wyzbyła się przedmiotu czynności prawnej, którą dokonała z dłużnikiem, może ponosić odpowiedzialność wobec wierzyciela na podstawie art. 415 kc lub 409 kc. Niezbędny jest do dochodzenia tej odpowiedzialności wyrok uwzględniający powództwo ze skargi paulińskiej.

(dowód: kopia wyroku z uzasadnieniem w sprawie SO w C. I C (...)-k. 51- 58, kopia wyroku SA w K. z dnia 20.06.2013r- k. 60-73)

Na datę prawomocności wyroku ze skargi paulińskiej – tj. 20.06.2013r, wartość własnościowego spółdzielczego prawa do lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w P. przy ulicy (...), wg stanu na dzień 7.04.2009r wynosiła 71.000 zł, a na październik 2015r (sporządzenie opinii) – wynosiła 76.400 zł. Natomiast , na te same daty tj na datę 20.06.2013r i datę sporządzenia opinii tj. 31.03.2016r, wartość samochodu marki L. wynosiła 43.800 zł i 32.400 zł, wartość samochodu S. – 17.400 zł i 12.000 zł, wartość motocykla Y. (...)100 i 18.800 zł.

(dowód: opinia biegłego M. P. –k. 362-383, opinia biegłego T. D. –k. 407-433, 457-462)

Postępowanie egzekucyjne wobec J. Z. (1) było bezskuteczne. Wyegzekwowano tylko niewielkie kwoty zaliczone na poczet przede wszystkim kosztów postępowania i odsetek. W 2015r w kwietniu niewyegzekwowana wierzytelność to 75.000 zł kapitału i 30.592,69 zł odsetek.

(dowód: postanowienie komornika o umorzeniu egzekucji –k. 84, pisma komornika –k.105-108, 226, 301).

Pozwana została wezwana przez powoda do zapłaty kwoty 130.294,08 zł w terminie 5 dni. Pismo nadano 3.10.2013r.

(dowód: wezwanie do zapłaty –k. 109)

W dniu 10.01.2014r, spółka z o.o. (...) przeniosła na D. P. część wierzytelności należącej do niej w stosunku do J. Z. (1) tj. w kwocie 3683 zł tytułem kosztów sądowych i 27922,86 zł tytułem odsetek od należności głównej. W dniu 19.08.2014r doszło do cesji zwrotnej w/w wierzytelności. W dniu 5.09.2014r powód przeniósł na rzecz (...) spółki z

o.o. część wierzytelności służącej mu wobec J. Z. w kwocie 28.986,92 zł tytułem odsetek i 5766 zł tytułem kosztów. W dniu 22.04.2015r dokonano cesji zwrotnej.

(dowód: umowy przelewu wierzytelności –k. 227-230, cesje zwrotne –k. 266-267, 302-303).

W sprawie ze skargi paulińskiej A. Z. twierdziła w odpowiedzi na pozew, że pieniądze ze sprzedaży samochodów, motocykla i mieszkania przeznaczyła na spłatę pożyczek, które zaciągnęła dla męża u osób trzecich, resztę przeznaczyła na swoje utrzymanie, bo mąż nie dawał jej środków na życie.

(dowód: kopia odpowiedzi na pozew –k. 238-243).

J. Z. (1) w sprawie VIII GC (...)SR w C., wnosząc o zwolnienie go od opłaty sądowej od apelacji, twierdził, że w 2009r prowadził wspólne gospodarstwo domowe z żoną A. Z. i synem M.. Podał, że koszty utrzymania jego rodziny miesięcznie wynoszą ok. 2.500 zł. Gdy wezwano go do sprecyzowania wniosku o zwolnienie od opłaty, podał, że z żoną pozostaje w rozdzielnosci majątkowej.

(dowód: postanowienie SR w C. z 1.12.2009r –k. 94-96)

Sąd Rejonowy w Z. w dniu 28.04.2010r zasądził od J. Z. (1) na rzecz jego syna M. alimenty w kwocie po 500 zł miesięcznie począwszy od 16.12.2009r.

(dowód: kopia wyroku w sprawie o alimenty III RC (...) /09-k. 237)

Komornik sądowy M. J., prowadząc egzekucję przeciwko J. Z. (1) i A. Z. stwierdził, że J. Z. (1) nie zamieszkuje pod adresem gdzie jest zameldowany. Zamieszkiwał wraz z żoną pod innym adresem w Z. przy ulicy (...). Komornik odniósł wrażenie, że prowadzili wspólne gospodarstwo domowe.

(dowód: zeznania świadka M. J. –k. 294)

J. Z. (1) został prawomocnie skazany za to , że w okresie od 4.04.2009r do 2.11.2009r udaremnił zaspokojenie swojego wierzyciela (...) sp. z o.o. poprzez darowanie składników swego majątku zagrożonego zajęciem w postaci własnościowego spółdzielczego prawa do lokalu mieszkalnego w P., samochodu marki L. tj. występku zart.300 § 2kk.

(dowód: kopia wyroku SR w Z. II K (...)i utrzymującego go w mocy wyroku SO w C. –k. 473-487)

2. Ocena dowodów.

Fakt zadłużenia J. Z. (1) wobec powoda został stwierdzony prawomocnym wyrokiem wydanym w sprawie VIII GC (...) /09-k. 27-28. Strona pozwana w toku procesu twierdziła, że powód może już nie być wierzycielem bowiem doszło do zawarcia cesji wierzytelności. Fakt dokonania cesji został wykazany dokumentami zawierającymi te czynności –k. 227-230, którym sąd dał wiarę. Z dokumentów tych wynika, że przedmiotem cesji były tylko wierzytelności z tytułu kosztów postępowania i odsetek. Nigdy ich przedmiotem nie była należność główna. Ponadto powód wykazał dokumentami cesji zwrotnych –k. 266-267, że doszło do skutecznego zwrotnego przeniesienia wierzytelności. Wbrew twierdzeniom pozwanej, nie ma podstaw do kwestionowania tych dokumentów, w każdym razie pozwana poza ogólnymi podejrzeniami co do tego, czy czynności te wywołały skutek w postaci ponownego przelewu wierzytelności, nie przedstawiła żadnych dowodów dla poparcia stawianych w tym zakresie tez. Gdyby nawet , czysto hipotetycznie założyć, że np. czynności te były pozorne, to i tak przedmiotem cesji nigdy nie był kapitał – 75.000 zł, oraz dalsze narastające od niego odsetki.

Pozwana ponadto twierdziła , że egzekucja wobec J. Z. (1) jest skuteczna, wobec tego nie ma podstaw do poszukiwania zaspokojenia od pozwanej. To nie prawda. Wniosek o wszczęcie egzekucji wobec J. Z. (1) został złożony w 2010r. Na datę orzekania dłużnik nie zaspokoił wierzyciela. Wg komornika prowadzącego egzekucję na kwiecień 2015r dług wynosił ponad 100 tys. zł. Z dokumentów komornika –k. 84, 105-108, 226, 301- wynika, że twierdzenia o skuteczności egzekucji są nieprawdziwe. Oczywiście udało się wyegzekwować pewne należności, które zaliczono na

poczet kosztów postępowania i tylko w części na poczet odsetek. Zważywszy, że udało się osiągnąć taki stan rzeczy po 6 latach to teza o skuteczności egzekucji nie ma żadnego uzasadnienia. Można co najwyżej mówić o tym, że egzekucja okazała się skuteczna tylko w nieznacznej części. Jeśli pozwana twierdziła, że egzekucja była skuteczna, mogła wykazać tę okoliczność np. dowodami wpłat na poczet zadłużenia. Nie zrobiła tego. Powód zaś wykazał fakt istnienia wierzytelności powoływanym już wyrokiem i dokumentami wystawionymi przez komornika.

Fakt prowadzenia egzekucji przeciwko J. Z. (1) został potwierdzony dokumentami z akt postępowania egzekucyjnego w sprawie Km (...)/2009-k. 506, 29-33,34-36. Treść tych dokumentów potwierdza tezę o nieskuteczności egzekucji. Ponadto z tych dokumentów ważna jest też data wszczęcia postępowania zabezpieczającego przed komornikiem i właściwej egzekucji. Wniosek o realizację przez komornika zabezpieczenia został złożony w październiku 2009r. Trudno nie dostrzec korelacji czasowej czynności rozporządzających podjętych przez pozwaną co do darowanego jej mienia, z tą datą. Pozwana wyzbyła się majątku w ciągu nieco ponad 1 miesiąca czasu od tej daty. To nie jest z pewnością zbieg okoliczności. W ocenie sądu fakt złożenia wniosku do komornika i podjęcia przez niego czynności sprawił, że z takim pośpiechem pozwana wyzbyła się wszystkich składników majątkowych darowanych jej przez dłużnika.

Treść i daty zawartych umów darowizn i sprzedaży zostały wykazane niekwestionowanymi w sprawie dokumentami w postaci: umowy darowizny z 7.04.2009r –k. 42- 44, umowy darowizny z 14.09.2009r –k. 45-46, 49-50, umowy darowizny z 2.11.2009r –k. 47-48, umowy sprzedaży lokalu mieszkalnego z dnia 8.12.2009r –k. 76-78, umowy sprzedaży z dnia 17.11.2009r –k. 79, umowy sprzedaży z dnia 30.10.2009r –k.81, 83.

Tak samo daty wniesienia skargi paulińskiej i jej finalnego rozstrzygnięcia zostały wykazane dokumentami w postaci odpisu pozwu w sprawie ze skargi paulińskiej –k. 37- 41, kopii wyroku z uzasadnieniem w sprawie SO w C. I C (...)-k. 51- 58, kopii wyroku SA w K. z dnia 20.06.2013r-k. 60-73 .

Sąd dał wiarę opinii biegłego M. P., który dokonał oszacowania wartości lokalu mieszkalnego darowanego pozwanej i sprzedanego przez nią. Strony nie kwestionowały tej opinii. Sąd dał także wiarę opinii biegłego T. D., który oszacował wartość ruchomości. Biegły odniósł się do wątpliwości pozwanej co do tej opinii , wyjaśnił na czym opierał swoje ustalenia, wyjaśnił dlaczego zbędne było dokonywanie oględzin samochodów i motocykla. Do opinii uzupełniającej biegłego pozwana nie zgłaszała już zarzutów.

Data wezwania pozwanej do zapłaty –k. 109, nie była kwestionowana w toku procesu. Uzasadniała ona przyjęcie, że pozwana była w opóźnieniu na pewno od 2.11.2013r.

Pozwana nie była słuchana w charakterze strony, strony nie wnosiły o dopuszczenie tego dowodu. Sąd (przed zmianą referenta), wezwał ją w celu przesłuchania na rozprawę w dniu 5.08.2015r. Nie stawiała się. Przy czym stanowisko pozwanej co do wszystkich spornych kwestii w sprawie wynikało z pism procesowych jej pełnomocnika. Sąd nie dał wiary twierdzeniom pozwanej wyrażanym w tych pismach co do tego, że fakt darowania jej przez męża w/w rzeczy nie wynikał z chęci udaremnienia zaspokojenia jego wierzyciela, oraz fakt sprzedaży przez nią tych rzeczy także nie miał na celu udaremnienia zaspokojenia roszczeń powoda. Fakt , że umowy darowizny zostały zawarte w celu pokrzywdzenia wierzyciela został wykazany wyrokiem ze skargi paulińskiej.

Obrona pozwanej, która powoływała się na to, że poprzez umowy darowizn J. Z. (1) spłacił zobowiązania wobec pozwanej wynikające z zawartych umów pożyczek została już raz poddana ocenie przez Sąd rozpoznający skargę paulińską. Sąd w niniejszej sprawie podziela w pełni tę ocenę. W ocenie sądu rzekomo zawarte umowy pożyczek miały wg założeń uzasadnić przyczynę dokonania darowizn. Ale od początku celem było doprowadzenie do takiego stanu rzeczy, by J. Z. (1) stał się nieegzekwowalny. W realizacji tego celu pozwana aktywnie uczestniczyła. W chwili dokonywania darowizn możliwe, że pozwana i jej mąż nie zakładali, że zajdzie konieczność sprzedaży rzeczy. Jednak determinacja wierzyciela i fakt, że postanowił dokonać poprzez komornika zabezpieczenia swoich nieprawomocnie stwierdzonych roszczeń, z pewnością sprawiły, że pozwana i jej mąż podjęli decyzję, że konieczne jest dokonanie sprzedaży, tak aby uniemożliwić skierowanie do tych rzeczy egzekucji i zaspokojenie się z nich przez powoda lub przejście ich na własność. Darowizny były zbyt „słabe”, można je było podważyć z uwagi na ułatwiające to

domniemania. Dlatego zdecydowano się dokonać szybkiej sprzedaży rzeczy na rzecz osób „czwartych”, co do których kierowanie skargi paulińskiej byłoby skazane na porażkę.

Ocena ta znajduje uzasadnienie przede wszystkim w fakcie, że pozwana i jej mąż pozostawili szereg dowodów, które bezpośrednio lub pośrednio podważały wiarygodność ich finalnego stanowiska w tym przedmiocie.

W sprawie ze skargi paulińskiej A. Z. twierdziła w odpowiedzi na pozew, że pieniądze ze sprzedaży samochodów, motocykla i mieszkania przeznaczyła na spłatę pożyczek, które zaciągnęła dla męża u osób trzecich, resztę przeznaczyła na swoje utrzymanie, bo mąż nie dawał jej środków na życie-k. 238-243. W sytuacji gdyby rzeczywiście było tak, że pozwana i jej mąż pozostawali nie tylko formalnie w rozdzielności majątkowej- ale gdyby taki stan rzeczy odpowiadał stanowi rzeczywistości, oraz gdyby J. Z. (1) nie płacił na utrzymanie ich wspólnego dziecka i rodziny, to zupełnie irracjonalne byłoby udzielanie mu przez pozwaną jakichkolwiek pożyczek i to jeszcze zaciąganych u osób trzecich, po to by przekazać pieniądze mężowi. Jeśli ktoś nie może sam zaciągnąć pożyczki i prosi kogoś by ją dla niego zaciągnął, świadczy to ewidentnie o tym, że ta osoba może być niewypłacalna. Pozwana wiedząc, że mąż ma problem z łożeniem na utrzymanie dziecka, nie decydowałaby się, by samej się zadłużyć dla niego. Jeszcze w 2009r J. Z. (1) twierdził przecież, że prowadził z żoną wspólne gospodarstwo domowe- k. 94-96. Potwierdzają to zeznania świadka M. J. (komornik sądowy), którym sąd dał w pełni wiarę. Tezy pozwanej o tym, że takiego wspólnego gospodarstwa nie prowadzili są więc kreowane tylko na użytek tego postępowania. Uzyskanie wierzytelności z tytułu alimentów, powoduje , że staje się ona drugą w kolejności zaspakajania w toku egzekucji – art. 1025 § 1 pkt 2 kpc. Warto wspomnieć, że pozwana miała zaciągać pożyczki dla męża, J. Z. (1) miał spłacać pożyczki darując żonie najcenniejsze składniki swego majątku osobistego, jednocześnie nie łożąc na utrzymanie syna- k.237.

Sama pozwana zaoferowała z odpowiedzią na pozew dowody, które, zdaniem sądu, podważają wyrażane przez nią stanowisko. Załączyła zatem umowę kredytu zawartego przez J. Z. (1) w V. Bank (...) co do skredytowania zakupu motocykla Y. i samochodu marki L. (k. 150-153), kredytu zawartego przez jej męża, którym sfinansowano zakup samochodu S. przez (...)(k. 154). Pozwana twierdziła, że darowizny męża były formą spłaty zaciągniętych pożyczek. Tyle tylko, że pozwana po dacie darowizn spłacała kredyty zaciągnięte przez męża na zakup pojazdów (k. 158-216). Jeśli darowizna miała być spłatą pożyczek, to był to kontrakt wątpliwej korzyści dla pozwanej, skoro dokonywała spłat kredytów zanim sprzedawała te pojazdy i po ich sprzedaży. Wnosząc pozew o alimenty na dziecko, twierdziła, że pozwany nie płaci na jego utrzymanie (alimenty zasądzono od grudnia 2009r). Ale w grudniu 2009r i kolejnych miesiącach 2010r także , spłacała zadłużenie kredytowe męża, pisząc na dowodach wpłaty za każdym razem, że to raty J. Z. (1). Płaciła raty leasingowe jeszcze w marcu 2011r. Płaciła faktury za paliwo męża, spłacała zadłużenie z karty kredytowej, pożyczki odnawialnej męża w (...). Jest to zdumiewające, skoro jak twierdziła, zaciągnęła dla męża pożyczkę u A. M. (25.000 USD –k. 218), mąż w celu spłaty pożyczki darował jej przedmiotowe rzeczy, mąż nie łożył na utrzymanie dziecka, małżonkowie nie prowadzili wspólnego gospodarstwa domowego.

Fakt celowych działań J. Z. (1) w wypadku darowizn lokalu mieszkalnego i samochodu L. został stwierdzony prawomocnym wyrokiem karnym skazującym go za przestępstwo z art. 300 § 2 kk. Oczywiście nie wywołuje to skazanie bezpośredniego skutku w stosunku do pozwanej, ale potwierdza wskazany wyżej kontekst sytuacyjny czynności podejmowanych przez pozwaną z mężem przy zawieraniu umów darowizny, oraz potem już samodzielnie gdy dokonywała sprzedaży darowanych jej rzeczy.

Zeznania świadka D. P.-k. 279, który był członkiem zarządu powódki w latach 2008-2013 nie wniosły niczego istotnego do sprawy. Świadek wyraził przekonanie co do wiedzy pozwanej o zadłużeniu męża i podjęciu z nim czynności w celu wyprowadzenia majątku by uniemożliwić zaspokojenie wierzyciela. Jednak świadek nie jest osobą bezstronną w tym postępowaniu, zatem do jego zeznań należało podejść z dużą ostrożnością, co też uczyniono.

3. Ocena prawna.

Strona pozwana podniosła szereg zarzutów, zatem dalsza część uzasadnienia będzie w znacznej mierze wyrażeniem stanowiska sądu co do ich merytorycznej zasadności.

Sąd w całości podziela pogląd wyrażony w wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 25.09.2015r, I ACa 320/15, w którym stwierdzono, że zbycie przez osobę trzecią rzeczy uniemożliwia wierzycielowi realizację skutku uznania bezskuteczności czynności dłużnika z tą osobą, o jakim mowa w art. 532 k.c. W wypadku zbycia przez osobę trzecią korzyści majątkowej, wierzyciel nie może zaspokoić się z przedmiotów majątkowych, które wyszły z majątku dłużnika na skutek czynności, które uznano za bezskuteczne. W wyroku z 24 lutego 2011 r., III CZP 132/10 (LEX 707476) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że bez znaczenia dla legitymacji biernej osoby trzeciej pozostaje okoliczność, że do rozporządzenia korzyścią majątkową przez tę osobę doszło przed doręczeniem jej pozwu i w związku z tym nie ma zastosowania art. 192 pkt 3 k.p.c., chodzi tu bowiem o ocenę uprawnień i obowiązków w sferze materialnoprawnej, a te określa art. 531 § 2 k.c. Odmienny pogląd niezasadnie wiązałby skargę paulińską z przedmiotem, który zbył dłużnik, i w razie jego dalszego zbycia pozbawiałby ją całkowicie znaczenia prawnego. Dla pozbawienia wierzyciela jego uprawnienia wystarczyłoby bowiem dalsze zbycie rzeczy osobie w dobrej wierze, co nie może zasługiwać na ochronę prawną (por. wyrok SN z 30 września 2004 r., IV CK 30/04, LEX nr 188480). Wprawdzie wskazane uprawnienie wierzyciela nie wynika wprost z przepisów o skardze paulińskiej, w szczególności z art. 531 § 2 k.c., jednak nie budzi wątpliwości, że zbycie przez osobę trzecią rzeczy uniemożliwia wierzycielowi realizację skutku uznania bezskuteczności czynności dłużnika z tą osobą, o jakim mowa w art. 532 k.c.

Sąd podziela pogląd wyrażony przez Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrażony w uzasadnieniu wyroku, którym rozpoznano apelację od wyroku SO w Częstochowie w przywoływanej już sprawie I C 316/10, zgodnie z którym wyrok ze skargi paulińskiej ma znaczenie konstytutywne i bez jego uzyskania wierzyciel nie mógłby domagać się zaspokojenia od pozwanej w niniejszej sprawie. Takie stanowisko wyraził także cytowany już Sąd Apelacyjny w Białymstoku pisząc w uzasadnieniu powołanego orzeczenia: "...Uznanie darowizny za bezskuteczną w stosunku do powódki jest warunkiem koniecznym do dochodzenia przez nią roszczeń od pozwanego w drodze odrębnego procesu. Art. 532 k.c. określa bowiem jedynie niektóre skutki, jakie wywołuje uznanie danej czynności za bezskuteczną w stosunku do wierzyciela, polegające na tym, że, wierzyciel może z pierwszeństwem przed wierzycielami osoby trzeciej dochodzić zaspokojenia z przedmiotów majątkowych, które wskutek czynności wyszły z majątku dłużnika. W dalszej kolejności, zgodnie z art. 531 § 2 k.c., w razie rozporządzenia przez osobę trzecią uzyskaną korzyścią wierzyciel może wystąpić bezpośrednio przeciwko osobie, na której rzecz to rozporządzenie nastąpiło o uznanie za bezskuteczną czynności prawnej dłużnika, jeżeli osoba ta wiedziała o okolicznościach uzasadniających uznanie czynności za bezskuteczną lub czynność była nieodpłatna. Natomiast do całego stosunku między wierzycielem a osobą trzecią znajdują zastosowanie przepisy ogólne dotyczące sytuacji gdy czynność okaże się nieważna lub bezskuteczna. Chodzi tu o przepisy o wydaniu bezpodstawnego wzbogacenia, przy czym uprawnienie wierzyciela nie będzie stanowić roszczenia o wydanie przedmiotów wzbogacenia, lecz uprawnienie do zaspokojenia się z niego w drodze egzekucji...". Pogląd o konstytutywnym znaczeniu wyroku ze skargi paulińskiej wyraził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 25 października 2012 r. (sygn. akt I CSK 139/12).

Oczywiście, powód w tej sprawie (wierzyciel), mógłby wystąpić ze skargą paulińską w stosunku do osób „czwartych”, które nabyły od pozwanej ruchomości i własnościowe spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego (art. 531§ 2 kc). Jednak to powód dokonuje oceny czy wybierze tę drogę postępowania, czy też będzie realizował swoje roszczenie o zaspokojenie w stosunku do osoby trzeciej- ale nie w trybie art. 532 kc. W tej konkretnej sprawie powód dokonał wyboru drogi realizacji roszczenia. Stwierdził wprost, że nie wystąpił przeciwko osobom czwartym ze skargą paulińską, ponieważ nabyły one rzeczy na podstawie czynności odpłatnych, nie były osobami bliskimi, wykazanie, że wiedziały o pokrzywdzeniu wierzyciela tymi czynnościami byłoby niemożliwe. Dlatego powód zdecydował się wytoczyć powództwo przeciwko pozwanej. Skoro zaś uzyskanie pozytywnego wyroku ze skargi paulińskiej przeciwko pozwanej miało znaczenie konstytutywne dla realizacji niniejszego roszczenia, to powód nie mógł go wytoczyć wcześniej. Termin przedawnienia powinien więc zdaniem sądu być liczony od daty uprawomocnienia się wyroku w sprawie I C (...), i to zarówno przy dochodzenia roszczenia w oparciu o przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu, jak i z tytułu czynów niedozwolonych-tak też SN w orzeczeniu z 24.02.2011r, III CZP 132/10. W obu wypadkach termin przedawnienia byłby 3 letni (art. 442(1) § 1 kc i art. 118 kc – w wypadku bezpodstawnego wzbogacenia roszczenia dochodzi podmiot prowadzący działalność gospodarczą i roszczenie ma z nią związek).

Pogląd, iż wierzyciel w omawianej sytuacji może dochodzić roszczenia od osoby trzeciej z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia ma ugruntowaną pozycję w orzecznictwie – por. wyrok SA w Białymstoku z 18.06.2015r, I ACa 187/15, orzeczenia Sądu Najwyższego: z dnia 25 października 2012 r., I CSK 139/12; 27 lutego 2004 r. V CK 272/03; 30 września 2004 r., IV CK 30/04; 3 lutego 2005 r., II CK 412/04; 27 stycznia 2006 r., III CSK 120/05; 12 czerwca 2008 r., III CZP 55/08; 24 lutego 2011 r., III CZP 132/10; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 22 listopada 2012 r. w sprawie I ACa 609/12. Możliwość odpowiedzialności deliktowej osoby trzeciej potwierdza także Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 25 października 2012 r. (sygn. akt I CSK 139/12).

Zdaniem Sądu w niniejszej sprawie zostały wykazane przesłanki zarówno odpowiedzialności deliktowej pozwanej, jak i z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia.

Punktem wyjścia w obu wypadkach jest ustalenie poczynione i uzasadnione wyżej, iż pozwana uzgodniła z mężem, że ten dokona na jej rzecz darowizny, aby pokrzywdzić wierzyciela, oraz, że pozwana następnie sprzeda darowane jej rzeczy, aby uniemożliwić zaspokojenie się wierzyciela z tych rzeczy, które wyszły z majątku J. Z. (1). Najważniejszym dowodem istnienia takiego zamiaru, są liczne dowody zapłaty z rachunku pozwanej, załączone przez nią do odpowiedzi na pozew. Dla sądu jest więc niewątpliwe, że działanie pozwanej było zawinione, że jego celem było uniemożliwienie zaspokojenia roszczenia wierzyciela. Jest faktem, że przyniosło ono zamierzony skutek, bowiem powód nie uzyskał zaspokojenia zdecydowanej większości swej wierzytelności wobec J. Z. (1). Zatem delikt, w rozumieniu art. 415 kc, miał miejsce. Zachowanie pozwanej było zawinione, ukierunkowane na wyrządzenie szkody wierzycielowi, zachowanie to pozostaje w związku przyczynowym ze szkodą, którą jest niemożność zaspokojenia wierzytelności z majątku J. Z. (1) i z rzeczy, które z jego majątku wyszły.

To samo można powiedzieć o odpowiedzialności z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia. Wobec uwzględnienia skargi pauliańskiej korzyść majątkowa, którą uzyskała pozwana, była korzyścią uzyskaną bez podstawy prawnej. Zubożenie powoda, na skutek zawarcia umów sprzedaży przez pozwaną jest oczywiste. Gdyby nie te czynności powód mógłby skierować egzekucję do własnościowego spółdzielczego prawa do lokalu i ruchomości, które pozwanej darował dłużnik. Powód uzyskałby zaspokojenie, albo poprzez ich sprzedaż licytacyjną, albo poprzez ich przejęcie na własność – art. 875 kpc i 984 kpc. Przysporzenie po stronie pozwanej też jest niewątpliwe. Owszem, można zakładać, że z uzyskanych cen z tytułu sprzedaży pozwana regulowała zobowiązania, co potwierdzają dowody zapłaty załączone do odpowiedzi na pozew. Tyle tylko, że zgodnie z art. 409 kc, jeśli wzbogacony powinien liczyć się z obowiązkiem zwrotu korzyści, to zużycie lub utrata wzbogacenia nie ma znaczenia dla obowiązku zwrotu. Pisano wyżej, że pozwana świadomie, z rozmysłem, rozporządziła darowanymi jej rzeczami, aby uniemożliwić zaspokojenie się z tych przedmiotów powodowi. Powinna się więc liczyć z obowiązkiem zwrotu uzyskanej korzyści. Liczenie się z obowiązkiem zwrotu było wpisane niejako w ryzyko czynności, które podjęła.

Oczywiście nie można powołać obu podstaw prawnych. W ocenie sądu w niniejszej sprawie, z uwagi na celowe, wyrachowane działanie pozwanej, które wyrządziło szkodę powodowi, właściwa podstawa prawna to art. 415 kc i taką sąd przyjął uwzględniając powództwo.

Sąd zasądził więc od pozwanej na rzecz powoda kwotę 76.000 zł. Kwota ta to kapitał nie uregulowany przez J. Z. (1) (75.000 zł), oraz w części ustawowe odsetki (powód ograniczył roszczenie do 1000 zł). Z opinii biegłych wynika, że na datę uprawomocnienia się wyroku ze skargi pauliańskiej wartość własnościowego spółdzielczego prawa do lokalu mieszkalnego, dwóch samochodów i motocykla to ponad 155.000 zł. Wartość tych rzeczy, z których mógłby się zaspokoić wierzyciel, przenosiła więc wysokość wierzytelności. Pozwana z tytułu ceny uzyskała korzyść w kwocie 145.000 zł. Zatem i ta wartość była wyższa niż wierzytelność powoda. Gdyby nawet w/w rzeczy nie znalazły nabywców w toku egzekucji, wierzyciel mógł je przejąć na własność.

Pozwaną przed wytoczeniem powództwa wezwano do zapłaty, co najmniej od daty 2.11.2013r pozostawała w opóźnieniu. Ustawowe odsetki zasądzono na podstawie art. 481 § 1 i §2 k.c.

4. Koszty procesu.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 kpc. Powód wygrał w całości proces, zatem pozwaną powinny obciążać w całości koszty procesu. Koszty zastępstwa procesowego wyniosły 3617 zł i taką kwotę zasądzone od pozwanej na rzecz powoda.

Wydatki skredytowane przez Skarb Państwa w tej sprawie wyniosły 2764,09 zł (1769,72 zł, 832,51 zł, 161,86 zł – wynagrodzenia biegłych). Wydatkami tymi obciążono pozwaną na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005r o kosztach sądowych w sprawach cywilnych , Dz.U. 2014, 1025 tekst jednolity.